

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

ความเข้าใจและการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรตำบลห้วยป่าหวาย

อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี

**Understanding and an Application of the Philosophy Of Sufficiency
Economy Lives by Farmers In HuaiPaWai Sub-District,
Prabudabat District, Saraburi Province**

นิตยา มีอินทร์ (Nittaya Meein)* สีนินุช คุรุทเมือง แสนเสริม (Sineenuch Khrutmuang Sanserm)**

บำเพ็ญ เขียวหวาน (Bumpen Keowan) ***

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรในตำบลห้วยป่าหวาย (2) ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของเกษตรกรในตำบลห้วยป่าหวาย (3) การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในตำบลห้วยป่าหวาย และ (4) ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในตำบลห้วยป่าหวาย

วิธีการดำเนินการวิจัยประชากรที่ศึกษาการวิจัยได้แก่ เกษตรกรตำบลห้วยป่าหวายที่ได้ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร จำนวน 467 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 215 คน และสุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยการจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้การวิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า (1) เกษตรกรครึ่งหนึ่งเป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 52.99 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้รับจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ผู้นำชุมชน และวิทยุ/โทรทัศน์ พื้นที่เฉลี่ย 12.46 ไร่ แรงงานเฉลี่ย 1.28 คน รายได้จากการทำการเกษตรเฉลี่ยปีละ 179,951.16 บาท แหล่งเงินทุนส่วนใหญ่กู้ยืมจากกองทุนหมู่บ้าน (2) ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า เกษตรกรมีความเข้าใจในระดับมาก (3) การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า เกษตรกรมีการประยุกต์ใช้ในระดับปานกลาง (4) ปัญหาและข้อเสนอแนะ เกษตรกรส่วนใหญ่ระบุว่าไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ และให้ข้อเสนอแนะว่าควรมีหน่วยงานภาครัฐเข้ามาส่งเสริมเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ ความเข้าใจ การประยุกต์ใช้ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรกรตำบลห้วยป่าหวาย

จังหวัดสระบุรี

* นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช nittayamein@hotmail.com

** รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช sineenuch.san@stou.ac.th

*** รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช bumpen.keo@stou.ac.th

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to study (1) individual fundamental circumstance, socio-economic circumstance of farmers in Huai Pa Wai Sub-District (2) understanding in the philosophy of sufficiency economy lives by farmers in Huai Pa Wai Sub-District (3) application of the philosophy of sufficiency economy lives by farmers in Huai Pa Wai Sub-District and (4) problems and suggestions by farmers in Huai Pa Wai Sub-District.

The research methodology, the surveyed population of this research comprised 467 famers in Huai Pa Wai Sub-District who registered with the Department of Agricultural Extension. To identify the sample size, Taro Yamane formula was used and a number of 215 farmers were selected by simple random sampling and drawing names. The research tool for data collection was interview form. Quantitative data analysis included frequency percentage, minimum value, maximum value, mean, and standard deviation.

Research results were as follows. (1) Half of the farmers were female with the average age at 52.99 years. They completed primary education level and most of them were customers of the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives. They received information on the philosophy of sufficiency economy from agricultural extension agents, community leaders, radio and television. The average area was 12.46 rai. The average labor was 1.28 persons. The average income from agriculture farming was 179,951.16 baht/year. Most of the capital source was loan from the village fund. (2) Understanding in the philosophy of sufficiency economy, their understanding was found at high level. (3) Application of the philosophy of sufficiency economy, their application was found at medium level. (4) Problems and suggestions by farmers, most of them found no problem in application of the philosophy of sufficiency economy and suggested there should be a government agency to continuously promote the philosophy of sufficiency economy.

Keywords: Understanding , Application, Philosophy of Sufficiency Economy,
Farmers in Huai Pa Wai Sub-District, Saraburi Province

* นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช nittayamein@hotmail.com

** รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช sineenuch.san@stou.ac.th

*** รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช bumpen.keo@stou.ac.th

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

บทนำ

ภาคเกษตรกรรมเป็นภาคเศรษฐกิจหลักของประเทศไทยสามารถทำรายได้เข้าประเทศในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในปัจจุบันที่ปัญหาการหวั่นวิตกต่อภาวะอาหารขาดแคลน ยิ่งทำให้ความสำคัญของอาชีพเกษตรกรรมทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้น กรอบกับการเปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและภัยธรรมชาติต่าง ๆ ทำให้วิถีชีวิตของเกษตรกรเปลี่ยนแปลงไปและเกิดปัญหาความยากจนของเกษตรกร จากข้อมูลด้านการเป็นหนี้กองทุนหมู่บ้านของเกษตรกรในตำบลห้วยป่าหวาย อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี พบว่ามีจำนวนเกษตรกรที่มีภาระหนี้คิดเป็นร้อยละ 93.79 ของเกษตรกรทั้งหมด โดยมีหนี้ต่อรายโดยเฉลี่ย 27,300 บาท (ส่วนส่งเสริมการเกษตรองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยป่าหวาย, 2554)

ภาคส่วนต่างๆ ได้น้อมนำพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเป็นแนวทางเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว โดยเฉพาะปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเศรษฐกิจที่พอเพียงกับตนเอง ทำให้อยู่ได้โดยไม่เดือดร้อนและช่วยแก้ปัญหาความยากจนได้ โดยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เกษตรกรพึ่งตนเองได้มีความ “พออยู่พอกิน” และเป็นอิสระที่จะอยู่ได้โดยไม่ต้องติดมืออยู่กับเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์ จุดหมายของการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก็คือ การพัฒนาที่มุ่งไปสู่ความสมดุล มั่นคง และยั่งยืน พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งทางด้านชีวิต เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ความรู้ วิทยาการและเทคโนโลยี (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2550:23) ทั้งนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยป่าหวายในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการแก้ไขปัญหาคความยากจนของเกษตรกรในตำบล ซึ่งมีเกษตรกรในตำบลห้วยป่าหวาย อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี ที่ได้ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร มีจำนวนทั้งสิ้น 467 ราย เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา รองลงมาคือ อาชีพทำไร่ ทำสวนและเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานเกษตรอำเภอพระพุทธบาท, 2554) โดยจัดตั้งส่วนส่งเสริมการเกษตรขึ้น มีนักวิชาการเกษตรทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำ อบรม ส่งเสริมวิชาการและความก้าวหน้าทางการเกษตรแก่เกษตรกรในตำบล โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการพัฒนา เพื่อให้เกษตรกรพ้นจากความยากจนพึ่งพาตนเองได้และสามารถประกอบอาชีพได้อย่างยั่งยืนดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความเข้าใจและการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในตำบลห้วยป่าหวาย เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางในการส่งเสริมให้มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันและใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่อไปในอนาคต ตลอดจนเป็นแนวทางในการวางแผนส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาอาชีพเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรสามารถพึ่งตนเองได้อย่างแท้จริง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรในตำบลห้วยป่าหวาย 2) ศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในตำบลห้วยป่าหวาย 3) ศึกษาการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในตำบลห้วยป่าหวาย และ 4) ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในตำบลห้วยป่าหวาย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษครั้งนี้ของผู้วิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ศึกษาคือ เกษตรกรตำบลห้วยป่าหวายที่ได้ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร จำนวน 467 ราย คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Taro Yamane ยินยอมให้มีความคลาดเคลื่อนได้ไม่เกินร้อยละ 0.05 และสุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยการจับสลากตามรายชื่อเกษตรกร ได้จำนวน 215 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

ตอนที่ 1 ทำการวิเคราะห์คุณลักษณะพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ความถี่, ร้อยละ, ค่าเฉลี่ย(X), ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 2 นำคะแนนทดสอบความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้ไปจัดกลุ่มข้อมูลในลักษณะของตารางแจกแจงความถี่ โดยใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์และแปรผลข้อมูล จากข้อคำถามทดสอบความเข้าใจทั้งหมด 20 ข้อ ใช้เกณฑ์ในการกำหนดและแปรผลข้อมูล ดังนี้

คะแนน 17-20 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มีความเข้าใจในระดับมากที่สุด

คะแนน 13-16 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มีความเข้าใจในระดับมาก

คะแนน 9-12 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มีความเข้าใจในระดับปานกลาง

คะแนน 5-8 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มีความเข้าใจในระดับน้อย

คะแนน 0-4 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มีความเข้าใจในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ทำการวิเคราะห์ระดับการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. หาค่าเฉลี่ยรายกลุ่มของการประยุกต์ใช้ในด้านจิตใจ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านเทคโนโลยี ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2. หาค่าเฉลี่ยการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวม และใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์และแปรผลข้อมูล ดังนี้

คะแนน 4.21 – 5.00 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มีการประยุกต์ใช้มากที่สุด

คะแนน 3.41 – 4.20 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มีการประยุกต์ใช้มาก

คะแนน 2.61 – 3.40 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มีการประยุกต์ใช้ปานกลาง

คะแนน 1.81 – 2.60 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มีการประยุกต์ใช้น้อย

คะแนน 1.00 – 1.80 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มีการประยุกต์ใช้น้อยที่สุด

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

1. หาค่าเฉลี่ยรายกลุ่มปัญหาในการประยุกต์ใช้ในด้านจิตใจ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านเทคโนโลยี ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2. หาค่าเฉลี่ยปัญหาในการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวม และใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล ดังนี้

คะแนน 4.21 – 5.00 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มีปัญหามากที่สุด

คะแนน 3.41 – 4.20 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มีปัญหามาก

คะแนน 2.61 – 3.40 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มีปัญหามากกลาง

คะแนน 1.81 – 2.60 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มีปัญหาน้อย

คะแนน 1.00 – 1.80 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มีปัญหาน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรร้อยละ 50.23 เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 52.99 ปี ร้อยละ 77.67 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา สภาพทางสังคมของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 91.16 เป็นสมาชิกกลุ่มโดยเฉพาะกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากสื่อมวลชนนั้น ส่วนใหญ่ได้รับจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของรัฐเท่าทันกับผู้นำชุมชน สำหรับการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชนส่วนใหญ่ได้รับจากวิทยุ/โทรทัศน์ โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับการส่งเสริมเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่กรมส่งเสริมการเกษตร สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรถือครองพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 12.46 ไร่ มีแรงงานในการทำการเกษตรเฉลี่ย 1.28 คน รายได้ในการทำการเกษตรเฉลี่ยปีละ 179,951.16 บาท โดยส่วนใหญ่ใช้แหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพจาก กองทุนหมู่บ้าน

2. ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในด้านต่างๆ ได้แก่ ความเข้าใจในเรื่องความพอประมาณ ความมีเหตุผล ความมีภูมิคุ้มกันและเงื่อนไขความรู้และคุณธรรม พบว่า (อยู่ในระหว่างร้อยละ 58.60 ถึงร้อยละ 96.74) มีความเข้าใจในด้านความพอประมาณ โดยเกษตรกรถึงร้อยละ 96.74 มีความเข้าใจในประเด็นนี้ว่า ความพอเพียงหมายถึงความพอประมาณ ความสมดุล ความมีภูมิคุ้มกันในตัว เกษตรกร (อยู่ในระหว่างร้อยละ 60.00 ถึงร้อยละ 96.28) มีความเข้าใจในด้านความมีเหตุผล โดยเกษตรกรถึงร้อยละ 96.28 มีความเข้าใจในประเด็นนี้ว่า การรู้จักคิด วิเคราะห์ และแยกแยะว่าสิ่งใดควรทำหรือไม่ควรทำ ถือว่าเป็นคนมีเหตุผล และเกษตรกร (อยู่ในระหว่างร้อยละ 49.77 ถึงร้อยละ 93.95) มีความเข้าใจในด้านความมีภูมิคุ้มกัน โดยเกษตรกรถึงร้อยละ 93.95 มีความเข้าใจในประเด็นนี้ว่า การวางแผนในการดำเนินชีวิตที่ชัดเจน ถูกต้องเหมาะสมถือว่าเป็นการมีภูมิคุ้มกันให้แก่ตนเอง ครอบครัวและสังคม สำหรับความเข้าใจในเงื่อนไขความรู้และคุณธรรมนั้น พบว่าเกษตรกร (อยู่ในระหว่างร้อยละ 47.44 ถึงร้อยละ 86.98) มีความเข้าใจในเงื่อนไขความรู้และคุณธรรม โดยเกษตรกรถึงร้อยละ 86.98 มีความเข้าใจประเด็น เงื่อนไขในการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง คือ ความรู้และคุณธรรม เมื่อพิจารณาความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทุกด้านในภาพรวมของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 57.21) มีความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

3. การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในด้านต่างๆ ได้แก่ การประยุกต์ใช้ในด้านจิตใจ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านเทคโนโลยี ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่าการประยุกต์ใช้ในด้านจิตเจ้านั้น เกษตรกรส่วนมาก (ร้อยละ 99.50) มีการปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66, S.D. = 0.78$) สำหรับการประยุกต์ใช้ในด้านสังคม พบว่าเกษตรกรส่วนมาก (ร้อยละ 99.50) มีการปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62, S.D. = 0.75$) การประยุกต์ใช้ในด้านเศรษฐกิจ พบว่าเกษตรกรส่วนมาก (ร้อยละ 98.60) มีการปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.30, S.D. = 0.90$) การประยุกต์ใช้ในด้านเทคโนโลยี พบว่าเกษตรกรส่วนมาก (ร้อยละ 95.81) มีการปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.77, S.D. = 0.97$) การประยุกต์ใช้ในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่าเกษตรกรส่วนมาก (ร้อยละ 97.67) มีการปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.11, S.D. = 0.96$)

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ ในด้านจิตใจ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านเทคโนโลยีและด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีดังนี้ เกษตรกรส่วนใหญ่ได้ระบุว่า ไม่มีปัญหาในการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และให้ข้อเสนอแนะว่าควรมีหน่วยงานภาครัฐเข้ามาส่งเสริมเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะหน่วยงานด้านการเกษตร

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

จากผลการศึกษาสภาพสังคมของเกษตรกรพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้งจากสื่อบุคคลและสื่อมวลชน โดยจากสื่อมวลชนส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของรัฐและผู้นำชุมชน และจากสื่อมวลชนส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากวิทยุ/โทรทัศน์ จากผลการศึกษาที่ได้ พบว่าส่วนใหญ่เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของรัฐ จากผู้นำชุมชนและจากวิทยุ/โทรทัศน์ ทั้งนี้เนื่องจากสื่อดังกล่าวมีความใกล้ชิดกับเกษตรกรและสามารถเข้าถึงเกษตรกรได้ดี ดังนั้นสำหรับผู้วิจัยการถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตรให้กับเกษตรกรจึงควรเลือกใช้สื่อให้เหมาะสม เช่น ผู้นำชุมชน วิทยุ/โทรทัศน์ ซึ่งทำให้เกษตรกรได้รับความรู้อย่างทั่วถึงและทำให้งานที่เข้าไปส่งเสริมประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี

2. ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เมื่อพิจารณาความเข้าใจในภาพรวมของเกษตรกรเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าเกษตรกรร้อยละ 57.21 มีความเข้าใจในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 22.79 มีความเข้าใจในระดับมากที่สุด และร้อยละ 20.00 มีความเข้าใจในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากการประชาสัมพันธ์และการให้ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากสื่อต่างๆ ที่ผ่านมามีไม่มากและไม่ต่อเนื่อง ดังนั้นสำหรับผู้วิจัยในฐานะที่ทำงานในพื้นที่และทำงานเกี่ยวข้องกับเกษตรกร จึงควรจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับเกษตรกรมากขึ้นและดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกษตรกรเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากยิ่งขึ้น

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

3. การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เมื่อพิจารณาการประยุกต์ใช้ในภาพรวมของเกษตรกรเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าเกษตรกรมีการประยุกต์ใช้ในด้านจิตใจและด้านสังคมในระดับมาก และมีการประยุกต์ใช้ในด้านเศรษฐกิจ ด้านเทคโนโลยี และด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเกษตรกรอาจขาดความมั่นใจในการประยุกต์ใช้ในด้านเศรษฐกิจ ด้านเทคโนโลยี ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งการจัดกิจกรรมศึกษาดูงานเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและส่งเสริมสนับสนุนให้เกษตรกรมีความมั่นใจในการนำความรู้ที่ได้ศึกษาดูงานมาประยุกต์ใช้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง อาจช่วยให้เกษตรกรมีการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านเศรษฐกิจ ด้านเทคโนโลยี ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ปัญหาของเกษตรกรในการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ทั้งในด้านจิตใจ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านเทคโนโลยีและด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ระบุว่า ไม่มีปัญหาในการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และให้ข้อเสนอแนะว่าควรมีหน่วยงานภาครัฐเข้ามาส่งเสริมเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับเกษตรกรมากขึ้นและดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกษตรกรเกิดความรู้ความเข้าใจ และส่งเสริมสนับสนุนให้เกษตรกรนำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ ซึ่งจะทำให้เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้และสามารถประกอบอาชีพได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปให้ความรู้และความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น เนื่องจากการวิจัยพบว่ามีเกษตรกรอีกร้อยละ 20.00 มีความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปานกลาง

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมและสนับสนุนการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยนำเสนอตัวอย่างของเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อกระตุ้นให้เกษตรกรนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในระดับมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการวิจัยพบว่าเกษตรกรนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาในเชิงลึก โดยการทำวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในด้านต่างๆ โดยศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากเอกสารและจากบุคคลที่ประสบความสำเร็จในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต เพื่อให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

2.2 ควรศึกษาประชากรกลุ่มต่างๆ นอกเหนือจากกลุ่มของเกษตรกร ในเรื่องความเข้าใจและการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนทุกกลุ่มนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

เอกสารอ้างอิง

- กิริติ บุญเจือ. (2525). *วิธีการศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการสมบูรณ์เล่มต้น มนุษย์รู้อย่างไร*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช
- กุลวดี ล้อมทอง วีระภัทรานนท์. (2550) “การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ศึกษา กรณีบุคลากรสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- ชวาล แพร่ตันกุล. (2526). *เทคนิคการวัดผล*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช
- ณรงค์ โชควัฒนา. (2542). *เศรษฐกิจชุมชน ทางเลือกเพื่อทางรอดสังคมไทย*. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง
- ทรงชัย ดิยานนท์ (2542) “ทัศนของเกษตรกรในการสร้างความมั่นคงทางรายได้ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง” วิทยานิพนธ์ สังคมศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ชนพล สมักรการ (2550) “ความรู้ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหลังเข้าร่วมโครงการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : ศึกษากรณีผู้เข้าอบรมพลังกายทิพย์เพื่อสุขภาพ กรมขนส่งทางอากาศ กองบัญชาการสนับสนุนทหารอากาศ” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิต พัฒนบริหารศาสตร์
- นงลักษณ์ ไหว้พรหม (2550) “จิตวิทยาทั่วไป” ค้นคืนวันที่ 25 กันยายน 2555 จาก [http://courseware.rmutl.ac.th/courses/43/unit 111.htm](http://courseware.rmutl.ac.th/courses/43/unit%20111.htm)
- บุญเสริม บุญเจริญผล (2543) “แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง” *วารสารวิชาการเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก* (มกราคม – มิถุนายน) : 3-4
- ประหยัด สายวิเชียร (2545) “การจัดการรายได้ของครอบครัว” ในประมวลสาระชุดวิชาเศรษฐศาสตร์ครอบครัว หน่วยที่ 3 หน้า 93 – 95 สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ประเวศ วะสี. (2544). *เศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคม*. กรุงเทพมหานคร: หมอชาวบ้าน
- พลชัย กอบกุลธนชัย (2550) “ทัศนคติของประชาชนต่อแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง:ศึกษาเฉพาะกรณี ประชาชนใน หมู่บ้านหุบกะพง ตำบลเขาใหญ่ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- วาสนา ชัยสายัณห์ (2528) “การศึกษาความต้องการเรียน ความเข้าใจและความคาดหวังในการประกอบอาชีพ ของนักศึกษาวิทยาลัยครูส่วนกลาง ระดับชั้น ป.กศ.สูง วิชาเอกทัศน” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

วินัย สุปิ่นะ (2554) “การดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเศรษฐกิจแบบพอเพียงเฉลิมพระเกียรติ
 ของกรมพัฒนาชุมชนในจังหวัดน่าน” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาส่งเสริม
 การเกษตร คณะธุรกิจการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

สมพร เทพพิทธา. (2546). *การเดินทางรอยพระยุคลบาทเศรษฐกิจพอเพียง : ช่วยแก้ปัญหาความ
 ยากจนและการทุจริต*. กรุงเทพมหานคร: สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

สมพร เทพพิทธา. (2549). *ดวงประทีปจากพระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว*. กรุงเทพมหานคร:
 บริษัท พิมพ์สวย จำกัด

สิน พันธุ์พินิจ (2543) “กลยุทธ์การส่งเสริมการเกษตรตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับเกษตรกรรายย่อย
 ภาคตะวันตกของประเทศไทย” สถาบันวิจัยและพัฒนา นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

สุเมธ ตันติเวชกุล (2541) “การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ” *มติชนสุดสัปดาห์*
 ฉบับที่ 6 (5 ธันวาคม 2541)

สุเมธ ตันติเวชกุล. (2543 ; 2549). *ได้เบื้องพระยุคลบาท*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน

สุเมธ ตันติเวชกุล. (2544). *ได้เบื้องพระยุคลบาท พิมพ์ครั้งที่ 5*. กรุงเทพมหานคร : บริษัท พิมพ์เนส พรินต์ติ้งเซ็น
 เตอร์ จำกัด

เสน่ห์ จามริก. (2543). *สิทธิมนุษยชน : เส้นทางสู่สันติประชาธรรม*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโครงการตำรา
 สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549). *เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร พิมพ์ครั้งที่
 3*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2553). *ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พิมพ์
 ครั้งที่ 3*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สหมิตรปริ้นต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง

อดิศักดิ์ ชื่นชู (2542) “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อวิธีเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ : ศึกษากรณีประชาชนใน
 เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและ
 มานุษยวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อุดมพร อมรธรรม. (2549). *ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพระเจ้าอยู่หัว*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แสงดาว